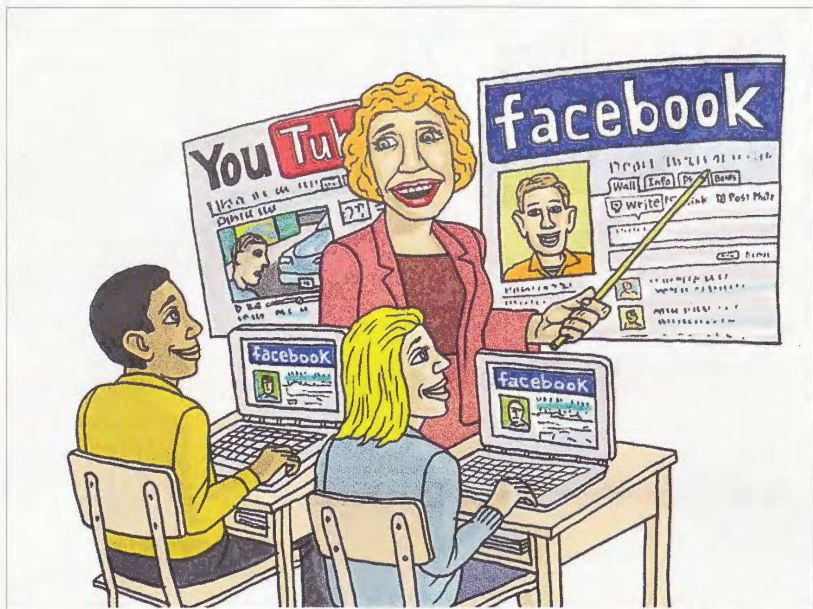

ŠKOLA, INTERNET I DRUŠTVENE MREŽE UČENICI I UČITELJI FACEBOOK PRIJATELJI – DA ILI NE?

Ako nisi na Fejsu, onda ne postojiš!?

Diša pažnje, nasilje na društvenim i jekom travnja ove godine sam

Piše
Miljenko Hajdari
mag. hist. et mag. edu. soc
Srednja škola Čakovec

Nesporno je da je društvena mreža Facebook jedan od većih internetskih fenomena mladog nam 21. stoljeća. Facebook je prevalio put od mreže za povezivanje studenata nekoliko američkih fakulteta do globalne mreže na kojoj se razmjenjuju misli, fotografije, video snimke i štošta drugo. Facebook je prerastao prvotnu namjenu povezivanja prijatelja i upoznavanje novih i danas se „uvukao“ u sve sfere života.

Internet kao medij donosi utopističku ideju totalne demokratičnosti jer daje mogućnost da baš svatko tko je pismen i ima pristup internetu u nekoliko minuta objavi svoju vijest. Demokratičnost interneta ima međutim i crnu stranu u kojoj svatko može prezentirati informacije koje želi. Slično kao i u drugim segmentima života internet i društvene mreže postale su dio „lovišta“ kriminalnih umova.

Učenici – „digitalni urođenici“

Sadašnji učenici su „digitalni urođenici“ jer su od malih nogu izloženi svijetu informatike. Sve su češće rasprave o poželjnosti virtualnog prijateljstva nastavnika i učenika na društvenim mrežama poput Facebooka. Neke su države poput Sirije, Irana i Kine zabranjivale društvene mreže dok neki dijelovi Njemačke, SAD-a, Indije i Australije brane korištenje Facebooka ili učitelja ili učenika. Rasprave o zabrani ili eventualno preporuci Facebooka u školama vrlo su žučne i obje strane iznose svoj skup argumenata. Proivnici Facebooka ističu ponajviše pitanje sigurnosti podataka i privatnosti učenika, smanjenje i odvlačenje

pažnje, nasilje na društvenim mrežama i nemogućnost kontrole sadržaja kojima su učenici izloženi. Druga strana ističe da na Facebooku postoji veliki stupanj kontrole sadržaja (posebno pomografije i nasilja), poticanje suradnje među učenicima, daje mogućnost dijeljenja misli i vježbanje pismenosti, itd.

Prije nekoliko godina učenika u osnovnoj školi jednom je prilikom istakla „ako nisi na Fejsu, onda ne postojiš“. Takva percepcija me potakla na razmišljanje o ulozi Facebooka u socijalizaciji današnjih „digitalnih urođenika“. Kako bih malo produbio promišljanje ti-

jekom travnja ove godine sam pokrenuo dvije online ankete u kojima su nastavnici i učenici srednjih škola odgovarali na pitanja vezana uz korištenje Facebooka. Uzorak je potpuno slučajna, ali može poslužiti kao inicijalno istraživanje. Učenička anketa ispunjena je 253 puta. Anketirani učenici prilično su se pravilno rasporedili u četiri razreda srednje škole. 89 posto ispitanika odgovorilo je da su prve Facebook profile otvorili u drugoj polovici osnovnog školovanja, 60 posto ih na listi prijatelja ima nastavnike i 58 posto ih preko Facebooka komunicira s nastavnicima, 57 posto smatra

Internet kao medij donosi utopističku ideju totalne demokratičnosti jer daje mogućnost da baš svatko tko je pismen i ima pristup internetu u nekoliko minuta objavi svoju vijest. Demokratičnost interneta ima međutim i crnu stranu u kojoj svatko može prezentirati informacije koje želi. Slično kao i u drugim segmentima života internet i društvene mreže postale su dio „lovišta“ kriminalnih umova. Što može učiniti škola da u tome „lovištu“ zaštiti učenike?

da je Facebook prijateljstvo s nastavnicima poželjno, 74 posto misli da se Facebook može koristiti u edukativne svrhe, kao pomoć pri usvajanju gradiva, ponavljanje i vježbanje, za rad na projektima, pripreme za natjecanja, podjelu rasporeda, širenje informacija, dijeljenje materijala i prezentacija... Među ispitanicima 78 posto ih smatra da je korištenje Facebooka za razredničke poslove dobra ideja, dok ih 63 posto misli da razrednik ne bi trebao reagirati ukoliko na Facebooku svojih učenika primijeti nepoćudne sadržaje, a u slučaju reakcije smatraju da je poruka najbolje rješenje. Zabrinjava međutim podatak da čak 58 posto ispitanika pristupa Facebooku tijekom nastave! Čak 86 posto učenika je navelo da im roditelji ne kontroliraju Facebook aktivnosti.

poznavanje Facebooka i postavki privatnosti vrlo dobro ili odlično. Šezdeset posto ispitanika među Facebook prijateljima ima svoje učenike (isti postotak kao i kod ispitanih učenika!). Drago mi je vidjeti podatak da je čak 90 posto ispitanih nastavnika navelo da su ih učenici zvali da im budu prijatelji. Glede komunikacije s učenicima 42 posto nastavnika im šalje poruke, 36 posto koristi „Svida mi se“ za učeničke objave, a 14 posto ih komentira učeničke objave. Čak 89 posto ispitanika smatra da zbog komunikacije s učenicima preko Facebooka neće imati probleme s upravom škole ili s roditeljima, a 91 posto ih smatra da Facebook prijateljstvo s učenicima ne ugrožava njihov autoritet u razredu. Sedamdeset posto ispitanika koristi Facebook u edukativne svrhe, a 87

Facebook u nastavi

Drugu anketu su ispunila 233 nastavnika. Najviše ispitanih nastavnika je u tridesetim godinama života. Čak 86 posto odgovora su dale nastavnice što poprilično vjerno oslikava i situaciju po zbornicama. Dvije trećine nastavnika radi u osnovnoj ili u kombinaciji sa srednjom školom, a 97 posto ispitanih ima Facebook račun što ne pokazuje da gotovo svi učitelji sudjeluju u društvenoj mreži Facebook već da je anketu ispunjavala upravo grupa nastavnika koji se služe Facebookom. Većina ispitanih smatra da je njihovo

Facebook prijateljstvo, a 97 posto ih smatra da im Facebook pomaže u izvršavanju razredničkih poslova. Više detalja o rezultatima ankete je dostupno na <http://goo.gl/TLjSz0>.

U svom radu sa srednjoškolicama poput mnogih drugih kolega koristim Facebook grupe za informiranje učenika i dijeljenje materijala. U nastavi povijesti koristim se funkcijom „Vremenske crte“ za prikaz događaja ili mogućnosti profiliranja važnih povijesnih ličnosti. Facebook stranice mogu poslužiti za prezentaciju školskih projekata i međunarodnu suradnju.

Mnogo otvorenih pitanja

I dalje imamo mnogo otvorenih pitanja. Jedno od važnijih jest i pitanje sekundarne socijalizacije koja se sada ne vrši samo u krugu prijatelja, vršnjaka ili škole već učenici imaju priliku sudjelovati u online mreži s milijardama članova. Kakvi će utjecaji iz toga proisteci? Kakve vrijednosti i stavovi? Možemo li kao roditelji i nastavnici zanemariti potencijal Facebooka da posluži u edukativne svrhe, osim puke zabave i ispunjavanja dokoline. Hoćemo li odsustvom sa Facebooka dati više prilika za cyberbullying? Ako opet idemo do apsurdna možda će kasnije, kad moje dijete naraste postati njegov Facebook prijatelj samo da dijete nauči postavke privatnosti da se zaštiti od kontrole roditelja ili u biti od možebitnih seksualnih predatora koji vrebaju iz monitora. Zatim kako definiramo prijateljstvo i je li Facebook prijateljstvo neki novi tip prijateljstva u kojem postajemo prijatelji virtualnoj osobi koja na Mreži ne prikazuje svoje pravo jače „ja koje želim biti“. Nastavnik kao profesionalac u skladu sa svojim karakteristikama odlučuje o tome hoće li imati učenike kao Facebook prijatelje, hoće li to biti samo bivši učenici ili će otvoriti drugi profil samo za učenike.

ŠTO KAŽE PRAVOBRANITELJICA ZA DJECU

Prijateljstva – NE, korištenje u nastavi – DA

Smatramo nepotrebnim i neprimjerenim da profesori na Facebooku budu prijatelji sa svojim učenicima i dijele s njima sadržaje iz svoga privatnog života. To ne preporučuju ni stručnjaci, a smatramo da profesori trebaju težiti visokim profesionalnim standardima u svome poslu. To ne znači da ne trebaju biti povezani sa svojim učenicima, već da smatramo primjerenim takve odnose stvarati u izravnom „živom“ kontaktu, uz uzajamno povjerenje i uvažavanje. Podsjećamo da je u komunikaciji profesora i učenika uvijek prisutan odgojni moment te je profesor pritom odgovoran i za kvalitetu tog odnosa i za zaštitu dobrobiti djece koja su mu povjerenja.

U vezi s ovim nameće se i jedna usporedba s odnosima učenika i nastavnika u razredu. Naime, u razgovorima s djecom doznajemo kako im je često odbojno kad profesori imaju svoje „omiljene“ učenike koje na različite načine favoriziraju. Možda bi se u razredu i Facebook prijateljstva između nastavnika i učenika mogla doživjeti kao osnova za nejednak odnos nastavnika prema učenicima.

Ipak, dobrim primjerima smatramo praksu u kojoj profesori i putem Facebooka obavještavaju učenike o važnim sadržajima u vezi s državnim maturom, upućuju ih na izvore znanja ili komuniciraju s njima u vezi s ostvarivanjem nekog zajedničkog školskog projekta, o priprema za natjecanja ili smotre i slično. To znači da su prepoznali novi učinkoviti medij za informiranje učenika, koji većina mladih danas rado prihvaća.

Međutim, nastavnik mora voditi računa o tome da nemaju svi učenici Facebook profile te da ih neki uopće ne žele imati, stoga on mora osigurati informiranje i drugim učinkovitim sredstvima, pazeci na to da nijedan učenik ne bude uskraćen za važne informacije i da se ne osjeća isključenim iz nastavnikove komunikacije s razredom.

Napomena: Pravobraniteljica za djecu nema profile na društvenim mrežama. AZOO i MZOS na ovu temu nisu dostavili svoje mišljenje.

Mila Jelavić